

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMAS

RESPUBLIKINIAME PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ CENTRE

(įstaigos pavadinimas)

MEDICININIŲ APŽIŪRŲ NEBLAIVUMUI (GIRTUMUI) AR /IR APSVAIGIMUI NUSTATYTI VYKDYMO SRITYJE

2021 metai

Vertinimo tikslas – identifikuoti veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas korupcijos pasireiškimui Respublikinio priklausomybės ligų centro (toliau RPLC) medicininių apžiūrų neblaivumui (girtumui) ar /ir apsvaigimui nustatyti (toliau - medicininių apžiūrų) vykdymo srityje. Nustačius silpnąsias medicininių apžiūrų organizavimo ir vykdymo sritis parengti, priemonių plano joms minimizuoti ir/ar pašalinti.

Analizuotas objektas – medicininių apžiūrų organizavimas ir vykdymas RPLC Vilniaus filiale.

1. Korupcijos tikimybės nustatymas RPLC buvo vykdytas vadovaujantis *Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu Nr. IX-904, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašu*, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr.601, *Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis*, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr.2-170, Sveikatos apsaugos ministro 2021-07-21 d. raštą Nr.(1.1.21.60E) 10-4189 ir siekiant nustatyti RPLC, kurios steigėja yra Sveikatos apsaugos ministerija (toliau – SAM), veiklos sritis, kuriose galimai egzistuoja RPLC veiklą veikiantys išoriniai ir (ar) vidiniai ir (ar) individualūs rizikos veiksniai, galintys sudaryti galimybes atsirasti korupcijai.

2. Vertinimas atliktas vykdant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2021-07-21 d. rašte Nr.(1.1.21.60E)10-4189 teiktą rekomendaciją dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo. Per pastaruosius dvejus metus RPLC nebuvo Valstybės kontrolės, Seimo kontrolierių, išorės ar vidaus auditorių arba kitų kontrolės ar priežiūros institucijų nustatytų pažeidimų, dėl kurių būtų pradėtas tyrimas dėl tarnybinių nusižengimų, darbo drausmės ar darbo pareigų pažeidimų, Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų pažeidimo, neskaidrių viešųjų pirkimų procedūrų, išsiaiškintų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veiklų ir dėl to nebuvo pradėta ikiteisminių tyrimų. Vertinimui numatytas 2021 metų pirmas pusmetis.

Pasirinkta vertinimui sritis - Medicininių apžiūrų neblaivumui (girtumui) bei apsvaigimui nustatyti (toliau – medicininė apžiūra) vykdymas. Atsitiktinės atrankos būdu tikrinimui pasirinktos medicininės apžiūros, vykdytos 2021 metų rugpjūčio mėnesį. Taip pat buvo pasirinkta vertinti RPLC Vilniaus filiale vykdomas medicininės apžiūras, kadangi šiame filiale jų atliekama daugiausiai ir medicininė apžiūra atliekama visą parą.

3. Korupcijos pasireiškimo tikimybė vertinta remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr.601 patvirtintame *Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo 12 straipsnyje nurodytais* kriterijais, kuriais remiantis analizuojamos veiklos sritys gali būti priskiriamos veiklos sritims, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė.

1 lentelė. Korupcijos pasireiškimo tikimybės medicininės apžiūros organizavimo ir vykdymo srityje vertinimas vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 4 dalyje numatytais kriterijais.

	Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 3 dalyje numatyti kriterijai <... Valstybės ... įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų>	Taip / Ne
1.	2021 metais padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika:	Ne
1.1.	<i>Įstaigoje / veikloje</i>	-
1.2.	<i>Medicininės apžiūros vykdymo srityje</i>	-
2.	Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas:	Ne
2.1.	<i>Įstaigos / veiklos (RPLC vykdoma veikla - sveikatos priežiūra, priklausomybės sutrikimų gydymas)</i>	-
2.2.	<i>Medicininės apžiūros vykdymo srityje</i>	-
3.	Atskirų <darbuotojų> funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė reglamentuoti (išsamiai reglamentuoti – atsakymas „Ne“, neišsamiai – atsakymas „Taip“):	Ne
3.1.	<i>RPLC darbuotojų</i>	-
3.2.	<i>Medicininės apžiūras atliekančių ir procese dalyvaujančių darbuotojų</i>	-
4.	Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu:	Ne
4.1.	<i>RPLC veikloje</i>	-
4.2.	<i>Medicininė apžiūrų organizavime ir vykdyme</i>	-
5.	Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo:	Taip
5.1.	<i>RPLC veikloje</i>	Taip
5.2.	<i>Medicininė apžiūrų organizavime ir vykdyme</i>	Taip
6.	Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija:	Ne
6.1.	<i>RPLC veikloje (duomenys apie asmenų sveikatą, jiems teiktas sveikatos priežiūros paslaugas yra ypatingi asmens duomenys)</i>	-
6.2.	<i>Medicininė apžiūrų organizavime ir vykdyme</i>	-
7.	2020 metais atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų:	Ne
7.1.	<i>Kitose įstaigos veiklos srityse</i>	-
7.2.	<i>Medicininė apžiūrų organizavime ir vykdyme</i>	-

Vertinant pagal lentelėje išdėstytus kriterijus ir atsižvelgiant į nuostatą, kad įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis nurodytus kriterijus, **Medicininė apžiūrų organizavimas ir vykdymas RPLC galėtų būti priskirtina prie sričių, kuriose formaliai egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.**

4. Tam, kad įvertinti koks yra **realus korupcijos rizikos laipsnis**, buvo analizuoti medicininė apžiūrų organizavimą ir vykdymą reglamentuojantys Lietuvos Respublikos teisės aktai ir RPLC direktoriaus įsakymai bei vidaus dokumentai, reglamentuojantys šią sritį.

Analizuoti Lietuvos Respublikos teisės aktai:

- LR Vyriausybės 2016 m. gegužės 18 d. nutarimas Nr.503 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 452 „Dėl transporto priemonės vairuojančių ir kitų asmenų neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nustatymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo.

- 2017 m. lapkričio 20 d. LR Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr.V-1312 „Dėl LR Sveikatos apsaugos ministro 2006 m. birželio 20 d. Įsakymo Nr.V-505 „Dėl medicininės apžiūros neblaivumui (girtumui) ar apsvaigimui nuo i veikiančių medžiagų nustatyti atlikimo ir bendros asmens būklės įvertinimo metodikų patvirtinimo“ pakeitimo“.

Vertinti RPLC vidaus dokumentai :

- „Medicininės apžiūros neblaivumui (girtumui) bei apsvaigimui nustatyti atlikimo metodika“, patvirtinta 2017 m. gruodžio 01 d. RPLC direktoriaus įsakymu Nr.1.3-(1.2)-34 nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017-06-15 įsakymu Nr. V-743

5. Įvertinus aukščiau paminėtus faktorius konstatuotina, kad nors formaliai pagal vieną* (žr. 1 lentelėje) iš septynių vertinimo kriterijų, reglamentuotų Korupcijos prevencijos įstatyme, RPLC vykdomos medicininės apžiūros sritis gali būti priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, realiai ši tikimybė yra sumažinama organizuojant ir vykdant medicininę apžiūrą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktuose ir RPLC direktoriaus įsakymu patvirtintoje tvarkoje nustatytus reikalavimus.

Nustatyta, jog Lietuvos respublikos teisės aktais ir RPLC direktoriaus įsakymu nustatyta medicininės apžiūros organizavimo ir valdymo tvarka yra skaidri ir nesuteikia per daug įgaliojimų įstaigos darbuotojams veikti savo nuožiūra.

6. Toliau pateikta platesnė RPLC veiklos medicininės apžiūros organizavimo ir valdymo srityje atitiktis Korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 6 straipsnio 4 dalyje nustatytiems kriterijams:

6.1. Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika:

Per 2021 metų pirmą pusmetį RPLC veikloje nebuvo užfiksuoti Korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejai. Taip pat RPLC nebuvo užfiksuoti kitų tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė, atvejai.

6.2. Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas.

RPLC nevykdoma veikla, skirta prižiūrėti, kaip RPLC nepavaldūs fiziniai ir (ar) juridiniai asmenys laikosi teisės aktų. Medicininės apžiūros metu RPLC darbuotojai atlieka veiksmus, kuriasi nustatoma ar asmuo yra neblaivus arba apsvaigęs.

2 lentelė. Kontrolė vykdant medicininę apžiūrą vykdoma šiais būdais:

Nr.	Kontrolės forma / priemonės	Taikoma / Netaikoma	Komentaras
1.	Medicininei apžiūrai pristatyto / atvykusio asmens tinkamas identifikavimas	Taikoma	Jeigu asmuo atvyksta medicininei apžiūrai pats / darbdavio siuntimu, turi pateikti asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą su nuotrauka. Už asmenų, pristatytų medicininei apžiūrai policijos, ikiteisminio tyrimo įstaigų, prokuratūros, teismo ir kitų Lietuvos Respublikos įgaliotų subjektų identifikavimą atsakingi asmenį pristatę pareigūnai, kurie asmens duomenis nurodo pateikiamame RPLC raštiškame siuntime.
2.	Tinkamas biologinių terpių mėginių paėmimas, laikymas, saugojimas,	Taikoma	RPLC, paimant biologinius mėginius turi dalyvauti tiriamą jį pristatęs teisėsaugos institucijos pareigūnas ar darbdavio atstovas, jeigu asmuo atvyko pats –

	perdavimas ištyrimui.		kviestinis asmuo (medicininės apžiūros kabinete budintis gydytojas). Iki pervežimo Toksikologijos laboratoriją ištyrimui mėginai laikomi šaldytuve, stoviniame užrakinamame kabinete, darbuotojų, galinčių įeiti į kabinetą sąrašas ribojamas. Tiriamąsias medžiagas Toksikologijos laboratorijoje jos darbuotojai priima pasirašytinai.
--	-----------------------	--	--

6.3. Atskirų <darbuotojų> funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.

Vykdamt medicininę apžiūrą RPLC darbuotojų funkcijos, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka buvo pakankami išsamiai apibrėžti. RPLC patvirtinta medicininių apžiūrų atlikimo tvarka atitinka 2017-11-20 d. LR Sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr.V-1312 patvirtintų Transporto priemonės vairuojančių ir kitų asmenų neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nustatymo taisyklių nuostatas.

Vertinant nustatyta, kad nepakankamai reglamentuota apmokėjimo už medicininę apžiūrą paėmimo tvarka (pvz.: kai apmokėjimas vykdomas kortele arba kuomet už medicininę apžiūrą turi mokėti darbuotoją vertinimui nukreipęs darbdavys).

6.4. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.

RPLC darbuotojai, atlikdami medicininę apžiūrą, nevykdo leidimų, licencijų išdavimo veiklos, nėra įgalioti suteikti papildomas teises ar atsisakyti jas išduoti arba sustabdyti, panaikinti jų galiojimą ar kitaip jas apriboti, taikyti teisės aktuose nustatytas kitas teisinio poveikio priemones, konstatuoti, nagrinėti teisės pažeidimus, nepriima sprendimų dėl teisinės atsakomybės priemonių taikymo.

6.5. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Sprendimus dėl medicininės apžiūros organizavimo RPLC priima savarankiškai, jiems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

RPLC Vilniaus filiale, atliekant medicininę apžiūrą vadovaujantis sutartimi, sudaryta su Vilniaus apskrities Vyriausioju policijos komisariatu, „Siuntime į medicininę apžiūrą“ yra aiškiai nurodoma ar reikalingas RPLC gydytojo atliekamas bendros asmens būklės vertinimas, kokia tiriamoji medžiaga turi būti imama ir tyrimas dėl kokių psichiką veikiančių medžiagų turi būti atliktas Toksikologijos laboratorijoje.

Atliekant medicininę apžiūrą darbdavio siūstiems asmenims, RPLC gydytojas sprendžia pagal siuntime nurodytus duomenis dėl kokių psichiką veikiančių medžiagų turi būti atliktas tyrimas Toksikologijos laboratorijoje ir atitinkamai kokia tiriamoji medžiaga turi būti imama.

Jeigu asmuo dėl medicininės apžiūros kreipiasi pats, kokia tiriamoji medžiaga turi būti imama sprendžia RPLC gydytojas.

6.6. Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.

Per analizuojamąjį laikotarpį RPLC veikloje nebuvo sričių, kurios būtų susijusios su įslaptintos informacijos gavimu, naudojimu ir apsauga, o turima bei valdoma informacija nelaikytina valstybės ar tarnybos paslaptimi.

Medicininės apžiūros atlikimo metu RPLC medicininės apžiūros kabinete budintis personalas susiduria su informacija apie tiriamus asmenis, kuri turi būti laikoma konfidencialia ir turi būti tvarkoma, naudojama ir saugoma pagal vadovaujantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento reikalavimais nustatytas ir patvirtintas taisykles.

6.7. Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba nėra atlikusi korupcijos rizikos analizės RPLC, tame tarpe medicininės apžiūros srityje.

RPLC medicininį apžiūrų organizavimo ir vykdymo srityje anksčiau nebuvo atlikta korupcijos rizikos analizės.

7. Įvertinus aukščiau nurodyta, **konstatuotina, kad nors formaliai pagal vieną (žr. 1 lentelėje) iš septynių vertinimo kriterijų, reglamentuotų Korupcijos prevencijos įstatyme, RPLC personalo administravimo ir valdymo sritis priskirtina prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, tačiau realiai ši tikimybė yra sumažinama organizuojant ir įgyvendinant medicininę apžiūrą pagal nustatytus teisės aktų reikalavimus.**

8. Analizuojant RPLC Vilniaus filiale organizuojamą medicininę apžiūrą, konstatuota:

8.1 Pasirinktinai įvertinus Vilniaus miesto policijos komisariatų (toliau – VPK) 2021 metų birželio mėnesį medicininei apžiūrai pristatytų 38 asmenų siuntimus į medicininę apžiūrą, visi asmenys buvo nukreipti tyrimui dėl apsvaigimo nuo psichiką veikiančių medžiagų, vienam buvo paskirta įvertinti bendrą asmens būklę ir paimti ištyrimui šlapimą, kitiems 37-iesiems - paimti ištyrimui dėl siuntime nurodytų psichiką veikiančių medžiagų šlapimą (toksikologinio tyrimo išvadą pateikiant VPK). Vertintuose siuntimuose buvo nurodyta siuntimo priežastis, jį užpildžiusio pareigūno duomenys ir komisariatas, kuriame jis eina pareigas, organizmo terpė, kurią reikia paimti (šlapimas) ir psichiką veikiančios medžiagos, kurias Toksikologijos laboratorijoje prašoma nustatyti. 25-iose siuntimuose (66% siuntimų) nebuvo dokumentuota pristatymo į RPLC data ir laikas.

Su darbdavio siuntimu per birželio mėnesį medicininei apžiūrai atvyko vienas tiriamasis. Pagal Valstybinės darbo inspekcijos rekomendacijas darbo vietoje atlikto vertinimo išvados ir/ar tikrinimo rezultatas turi būti nurodytas tuo atveju, jeigu buvo atliktas vertinimas / tikrinimas. Dėl siuntimo priežasties formulavimo (neblaivumas / apsvaigimas) 2021 metais vienu atveju įvyko subjektyvi medicininę apžiūrą atliekančio gydytojo klaida ir buvo paimtas kraujas alkoholio kiekiu įvertinti, o ne šlapimas psichiką veikiančių medžiagų vartojimo nustatymui.

8.2 Pasirinktinai įvertinus 8 bendros asmens būklės vertinimo metu gydytojo pildytus „Medicininės apžiūros neblaivumui, girtumui ar apsvaigimui nustatyti aktus“, konstatuota, kad juose (tam skirtoje grafoje), kur tai tinka, nebuvo dokumentuotos anksčiau atliktų tikrinimų dėl girtumo laikas ir rezultatai, o keturiuose aktuose neįrašytas Toksikologijos laboratorijos atlikto mėginio (kraujo / šlapimo) tyrimo rezultatas.

8.3 Vertinant „Ekspertizės registracijos žurnalo“ pildymą 2021 metų birželio mėnesį, konstatuota, kad buvo užregistruotos 8 medicininės apžiūros, kurių metu atliktas, bendros asmens būklės vertinimas. Registruojant žurnale nebuvo dokumentuota koks asmens tapatybę patvirtintas dokumentas buvo pateiktas (kur tai tinka) ir jo Numeris. Tam skirtoje grafoje dviem atvejais nėra duomenų ar buvo atsiimtas apžiūros aktas (nors dokumentų

rinkinyje ir Toksikologijos tyrimo laboratorijos atsakymas ir 4 atvejais nenurodyta apžiūros akto atsiėmimo data.

- 8.4 Tais atvejais, kai medicininei apžiūrai tiriamasis atvyksta savo iniciatyva arba atsiųstas darbdavio, medicininė apžiūra, vadovaujantis LR Vyriausybės 2016-05-18 d. nutarimu Nr.503 patvirtintomis Transporto priemones vairuojančių ir kitų asmenų neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nustatymo taisyklėmis yra *mokama paslauga*. RPLC direktoriaus įsakymu yra patvirtintos amens būklės vertinimo ir medicinės apžiūros išvados padarymo įkainis ir biologinės terpės paėmimo, saugojimo iki pristatymo į laboratoriją bei pristatymo ištyrimui į Toksikologijos laboratoriją įkainis. Laboratorinio tyrimo įkainis nustatomas pagal Toksikologijos laboratorijos teikiamas tyrimų dėl atskirų medžiagų kainas. Tačiau RPLC nėra nustatyta atlikto apmokėjimo dokumentavimo ir atsekamumo užtikrinimo tvarka.

Valstybinės darbo inspekcijos rekomendacijose nušalinant nuo darbo dėl neblaivumo ar apsvaigimo nuo psichiką veikiančių medžiagų nurodyta, kad „Darbdaviai, siuntę darbuotoją atlikti medicininės apžiūros, atlygina medicininės apžiūros išlaidas asmens sveikatos priežiūros įstaigai jų ir asmens sveikatos priežiūros įstaigos sutarta tvarka per 10 darbo dienų nuo darbuotojo medicininės apžiūros atlikimo akto gavimo“. Tačiau, vadovaujantis LR Vyriausybės 2016-05-18 d. nutarimu Nr.503 patvirtintomis Transporto priemones vairuojančių ir kitų asmenų neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nustatymo taisyklių 28 straipsniu, yra išimtis – kai medicininei apžiūrai dėl įtariamo neblaivumo (girtumui) ar apsvaigimo darbuotoją siunčia policija, ikiteisminio tyrimo įstaigos, prokuratūra, teismas ar iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir (ar) valstybės pinigų fondų išlaikomos įstaigos. Tuomet, medicininę apžiūrą valstybės asmens sveikatos priežiūros biudžetinės įstaigos turi atlikti nemokamai. Pagal Valstybinės darbo inspekcijos rekomendacijas darbdavio siuntime medicininei apžiūrai atlikti yra nurodomas siuntusios įstaigos pavadinimas ir adresas, bet neatžymima, kad siuntėjas yra Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir (ar) valstybės pinigų fondų išlaikoma įstaiga, todėl galimos klaidos, kai tokiai įstaigai išrašoma sąskaita medicininės apžiūros apmokėjimui (2021 metais buvo vienas toks atvejis). Situaciją apsunkina tai, kad RPLC, gavusi apmokėjimą už medicininę apžiūrą turi pervesti Toksikologijos laboratorijai apmokėjimą už atliktus biologinės terpės tyrimus pagal jos pateikiamą bendrą sąskaitą už tyrimus, atliktus per nustatytą laikotarpį.

9. Siūlymas gerinimui

- 9.1. Peržiūrėti Medicininės apžiūros neblaivumui (girtumui) bei apsvaigimui nustatyti atlikimo metodiką ir papildyti ją medicininės apžiūros apmokėjimo dokumentavimo ir atsekamumo užtikrinimo tvarka.

Korupcijos pasireiškimo tikimybę vertino:

Paskirta atsakinga už korupcijos prevenciją
Respublikiniame priklausomybės ligų centre

E.Pincevičiūtė